

Կ Ա Ր Գ

ԲՈՒՆՈՒԹՅԱՆ ԵՆԹԱՐԿՎԱԾ ԵՐԵՒԱՅԻ՝ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՄ
ԱԶԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՏՐԱՄԱԴՐՄԱՆ ՆՊԱՏԱԿՈՎ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆ
ՄԱՐՄԻՆՆԵՐ ՈՒՂՂՈՐԴՄԱՆ

1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

1. Բռնության ենթարկված երեխայի ուղղորդումը ներառում է փոխկապակցված հետևյալ գործողությունները՝

1) բռնության ենթարկված երեխայի կամ դեպքի մասին տեղեկության փոխանցում.

2) անհրաժեշտության դեպքում՝ բռնության ենթարկված երեխայի տեղափոխում երեխայի և ընտանիքի աջակցության կենտրոն (այսուհետ՝ կենտրոն) կամ ուղղորդում երեխաների խնամքի ցերեկային հաստատություն (այսուհետ՝ ցերեկային հաստատություն):

2. Բռնության ենթարկված երեխայի ուղղորդման գործընթացում ներգրավված մարմիններն են՝

1) Ներքին գործերի նախարարության ոստիկանությունը (այսուհետ՝ ոստիկանություն), որը բռնության ենթարկված երեխայի հայտնաբերումն ու պաշտպանությունն ապահովելու հիմնական պատասխանատու մարմինն է.

2) Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարությունը.

3) սոցիալական ծառայություններ տրամադրող տարածքային մարմինները.

4) խնամակալության և հոգաբարձության մարմինները (այսուհետ՝ ԽՀՄ), որոնք կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված երեխաների իրավունքների և շահերի պաշտպանության, այդ թվում՝ հրատապ օգնության, անհրաժեշտության դեպքում նաև՝ անհապաղ տեղավորումն ապահովող, ինչպես նաև հայտնաբերող հիմնական մարմիններն են.

5) Առողջապահության նախարարությունը, ինչպես նաև բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող հաստատությունները (այսուհետ՝ բժշկական հաստատություն).

6) Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարությունը, ինչպես նաև մարզական և ուսումնական հաստատությունները՝ անկախ կազմակերպափրավական ձևից.

7) մարզպետի աշխատակազմերը, Երևանի քաղաքապետարանը և դրանց ենթակայությամբ գործող կազմակերպությունները՝ անկախ կազմակերպափրավական ձևից.

8) հասարակական կազմակերպությունները, որոնք աջակցում են պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններին, դրանց ենթակայությամբ գործող կազմակերպություններին՝ իրենց գործառնություններն իրականացնելու հարցում, ինչպես նաև աջակցություն են տրամադրում բռնության ենթարկված երեխային, իսկ անհրաժեշտության դեպքում՝ նաև նրա ընտանիքին:

3. Երեխայի նկատմամբ բռնության դեպքի հայտնաբերման, երեխայի կամ բռնության մասին տեղեկության փոխանցման կամ աջակցության տրամադրման դեպքում պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների կամ դրանց ենթակայությամբ գործող կազմակերպությունների, հասարակական կազմակերպությունների միջև համագործակցությունը հիմնվում է հետևյալ սկզբունքների վրա՝

1) բռնության ենթարկված երեխայի տարիքին և զարգացածության մակարդակին համապատասխան՝ երեխայի կարծիք արտահայտելը, լսված և հասկացված լինելը.

2) բռնության ենթարկված երեխային չվնասելը և չմեղադրելը.

3) վստահության մթնոլորտի ձևավորումը և այդ մթնոլորտում երեխայի հետ շփումը.

4) երկրորդային զոհականացման բացառումը.

5) բռնության ենթարկված երեխային աջակցելը, ներառյալ՝ խնամքի կազմակերպումը.

6) բոնության ենթարկված երեխայի վերաինտեգրումը հասարակություն և վերասոցիալականացումը.

7) բոնության ենթարկված երեխայի կամ բոնության դեպքի վերաբերյալ որոշումների կայացման և կատարման օպերատիվությունը.

8) հաշմանդամություն ունեցող և բոնության ենթարկված երեխայի համար սույն կարգով նախատեսված միջոցառումների հասանելիության, հասցեականության և մատչելիության առաջնահերթությունը:

**2. ԲՈՆՈՒԹՅԱՆ ԵՆԹԱՐԿՎԱԾ ԵՐԵՒԱՅԻ ԿԱՄ ԴԵՊԲԻ ՄԱՍԻՆ
ՏԵՂԵԿՈՒԹՅԱՆ ՓՈԽԱՆՑՈՒՄԸ, ԻՆՉՊԵՍ ՆԱԵՎ ԵՐԵՒԱՅԻ
ՏԵՂԱՓՈԽՈՒՄԸ ԿԵՆՏՐՈՆ ԿԱՄ ՈՒՂՂՈՐԴՈՒՄԸ ՑԵՐԵԿԱՅԻՆ
ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆ**

4. Ոստիկանությունը երեխայի նկատմամբ բոնության մասին տեղեկության փաստը ստանալուց հետո անհապաղ, բայց ոչ ուշ, քան մեկ աշխատանքային օրվա ընթացքում արձանագրում է երեխայի նկատմամբ բոնության փաստը և կազմակերպում նրա ուղղորդումը՝ աշակցություն ստանալու նպատակով:

5. Եթե երեխայի մասին տեղեկությունը ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանցից ներկայացվում է ԽՀՄ, ապա համապատասխան ԽՀՄ-ն այդ տեղեկությունը ստանալուց հետո անհապաղ, բայց ոչ ուշ, քան մեկ աշխատանքային օրվա ընթացքում արձանագրում է բոնության փաստը, իրականացնում է երեխայի կարիքների գնահատումը, տեղեկությունը փոխանցում է ՄՄԾ համապատասխան տարածքային կենտրոնին՝ ըստ անհրաժեշտության սոցիալական դեպքի վարման և անհատական սոցիալական ծրագրի (այսուհետ՝ ծրագիր) մշակման նպատակով, իր լիազորությունների շրջանակում կազմակերպում է ծրագրով երեխայի համար նախատեսված գործողությունների իրականացումը, իսկ բոնության դեպքի մասին տեղեկությունը փոխանցում է ոստիկանություն: Ոչ աշխատանքային օրվա ընթացքում, անհրաժեշտության դեպքում, ոստիկանությունն անհապաղ երեխային տեղավորում է կենտրոնում կամ ուղղորդում ցերեկային հաստատություն՝ ոչ աշխատանքային օրվան հաջորդող աշխատանքային օրը երեխայի մասին տեղեկությունը փոխանցելով ԽՀՄ-ին՝ հետագա աշխատանքները կազմակերպելու համար:

6. Ծրագիրն առնվազն ներառում է երեխային աջակցության տարբեր ձևերի տրամադրումը, անհրաժեշտության դեպքում նաև՝ կենտրոն տեղափոխելը, նրա ընտանիքի, ներառյալ՝ ծնողների հետ սոցիալական աշխատանք կազմակերպելը, երեխայի վերասոցիալականացմանն ուղղված միջոցառումներին մասնակից դարձնելը, երեխայի նկատմամբ կրկնակի բռնության կանխարգելմանն ուղղված միջոցառումներ կազմակերպելը:

7. Բռնության ենթարկված երեխայի մասին տեղեկությունը ոստիկանությունից կամ ԽՀՄ-ից փոխանցվում է այլ մարմիններին կամ կազմակերպություններին երեխայի ծնողի կամ այլ օրինական ներկայացուցչի գրավոր համաձայնության դեպքում, բացառությամբ, երբ երեխայի նկատմամբ կիրառվել է այնպիսի բռնություն, որը ենթադրաբար համարվում է հանցագործություն և նախատեսված է քրեական օրենսգրքով, ինչպես նաև այն դեպքում, երբ երեխան ենթարկվել է ընտանիքում բռնության:

8. Երեխայի նկատմամբ բռնության դեպքի մասին տեղեկությունը փոխանցվում է ոստիկանություն, իսկ բռնության ենթարկված երեխայի մասին տեղեկությունը՝ երեխայի նկատմամբ բռնության դեպքի հայտնաբերման վայրի ԽՀՄ-ին, որը պարզելով, որ այդ երեխան իր տարածքի բնակիչ չէ, բացի սույն կարգով նախատեսված գործողություններից, իրականացնում է նաև այդ երեխայի բնակության վայրի ԽՀՄ-ի տեղեկացում ոչ ուշ, քան երեխայի բնակության վայրը պարզելուց երկու աշխատանքային օրվա ընթացքում:

9. Սույն կարգի 7-րդ կետում նշված համաձայնությունը չի պահանջվում, եթե՝

1) տեղեկությունը փոխանցելու պահին՝ ծնողը, այլ օրինական ներկայացուցիչը կամ նրանց գտնվելու վայրն անհայտ է.

2) տեղեկություն չփոխանցելը կարող է հանգեցնել երեխայի կյանքի կամ առողջության վտանգման կամ հիմնարար իրավունքների խախտման.

3) ծնողը կամ այլ օրինական ներկայացուցիչն իր վարքագծով ակնհայտորեն վնասում է երեխայի շահերին. իր վարքագծով խոչընդոտում է երեխայի իրավունքների իրականացմանը կամ հանգեցրել է դրանց խախտմանը.

4) ծնողը կամ այլ օրինական ներկայացուցիչն ինքն է գործադրել բռնություն երեխայի նկատմամբ:

10. Բռնության ենթարկված երեխան տեղափոխվում է կենտրոն այն դեպքում, երբ երեխան առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխա է, կամ նրա խնամքն անհնարին է կազմակերպել նրա կենսաբանական կամ խնամատար ընտանիքում, հնարավոր կամ նպատակահարմար չէ խնամակալ կամ հոգաբարձու նշանակել, կամ եթե հնարավոր չէ սոցիալական այլ ծառայությունները մատչելի դարձնել նրա բնակության վայրում: Հակառակ դեպքում, երեխային աջակցությունը տրամադրվում է նրա բնակության վայրում՝ ԽՀՄ-ի կողմից մատուցելով «Սոցիալական աջակցության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված սոցիալական ծառայություններ կամ ուղղորդելով սոցիալական ծառայություններ տրամադրող տարածքային մարմիններ կամ մասնագիտացված այլ կազմակերպություններ:

11. Կենտրոն տեղափոխելու համար համայնքի սոցիալական աշխատողը գնահատում է կենտրոն տեղափոխելու անհրաժեշտությունը և դրա հիման վրա ոստիկանության ծառայողի ուղեկցությամբ, իսկ ոչ աշխատանքային օրերին՝ ոստիկանության ծառայողը՝ կենտրոնի ղեկավարին ներկայացնելով երեխային՝ բռնության ենթարկված երեխա ճանաչելու մասին տեղեկանք, որտեղ առնվազն նշվում են երեխայի անունը, ազգանունը, հայրանունը, ծննդյան օրը, ամիսը, տարին, հաշվառման կամ բնակության հասցեն (եթե հայտնի է), երեխայի նկատմամբ բռնության տեսակը, հետևանքները, բռնության կիրառման և դրա մասին ահազանգման, կենտրոն տեղափոխելու օրը, ամիսը, տարին: ԽՀՄ-ն կենտրոնին տրամադրում է նաև իր կողմից կատարված երեխայի կարիքների գնահատման վերաբերյալ տեղեկություն:

12. Ցերեկային հաստատություն բռնության ենթարկված երեխայի ուղղորդումն իրականացվում է, եթե չկան հիմքեր այդ երեխային կենտրոն տեղավորելու համար, սակայն անհրաժեշտություն է առաջացել ցերեկային հաստատությունում ծառայություններ տրամադրելու համար:

13. Բռնության ենթարկված երեխայի կամ դեպքի մասին տեղեկությունը փոխանցվում է՝ պահպանելով «Անձնական տվյալների պաշտպանության մասին»

օրենքի պահանջները: Երեխայի նկատմամբ բռնության դեպքի հետ առնչվող մասնագետները չեն կարող մասնագիտական գործունեության ընթացքում իրենց հայտնի դարձած՝ երեխայի նկատմամբ բռնության դեպքի մասին տեղեկությունների առնչությամբ տալ հարցազրույցներ զանգվածային լրատվամիջոցներին, հրապարակումներ կատարել համացանցում կամ այլ կերպ տարածել երեխայի կամ բռնության մասին տեղեկությունը, եթե այդ տեղեկության տարածումը վնասում է երեխայի լավագույն շահին, չի հետապնդում երեխայի նկատմամբ կամ այլ բռնությունների կանխարգելման նպատակ կամ պայմանավորված չէ օրենքով նախատեսված վարույթների մասնակցությամբ:

3. ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

14. Սույն կարգի 2-րդ կետում նշված մարմինները համագործակցում են միմյանց հետ և պետական այլ մարմինների և դրանց ենթակայությամբ գործող կազմակերպությունների հետ, որոնք օրենսդրությանը համապատասխան ստանձնել կամ իրականացնում են բռնության ենթարկված երեխայի պաշտպանություն, նրան տրամադրում են աջակցություն կամ այլ կերպ պայքարում են երեխայի նկատմամբ բռնությունների դեմ: Համագործակցության շրջանակներում տեղեկություն տրամադրող մարմին կամ կազմակերպությանը տեղեկություն ստացող մարմինը կամ կազմակերպությունն առնվազն տեղեկացնում է ստացված տեղեկության ընթացքի և արդյունքի մասին:

15. Համագործակցությունն իրականացվում է հետևյալ ձևերով՝

1) տեղեկատվական համագործակցություն.

2) վարչական-կազմակերպական համագործակցություն.

3) սոցիալական դեպքի վարման շրջանակներում բազմամասնագիտական խմբի աշխատանք:

16. Սույն կարգի 15-րդ կետում նշված համագործակցության ձևերն ընտրվում և իրականացվում են երեխայի նկատմամբ բռնության դեպքի կամ բռնության

ենթարկված երեխայի ուղղորդման դեպքում՝ ելնելով սույն կարգի 2-րդ կետում նշված մարմինների լիազորություններից:

17. Բռնության ենթարկված երեխայի կարիքների գնահատումն իրականացնում են ԽՀՄ-ները: ԽՀՄ-ներն իրենց վերապահված լիազորությունների իրականացման ընթացքում, ելնելով երեխայի լավագույն շահից, համագործակցում են կենտրոնների կամ խնամատար ընտանիքի, խնամակալի կամ հոգաբարձուի հետ՝ երեխայի՝ անվտանգ միջավայրում ապրելու և զարգանալու իրավունքն ապահովելու համար: Այն դեպքերում, երբ երեխայի լավագույն շահը պահանջում է նրա հրատապ մեկուսացում, երեխան անմիջապես տեղափոխվում է կենտրոն: Կենտրոն տեղափոխումը կազմակերպում է ԽՀՄ-ը՝ իր միջոցներով, ելնելով իր գնահատման արդյունքներից ըստ անհրաժեշտության՝ ոստիկանության ծառայողի ուղեկցությամբ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ
ՂԵԿԱՎԱՐ

Ա. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ